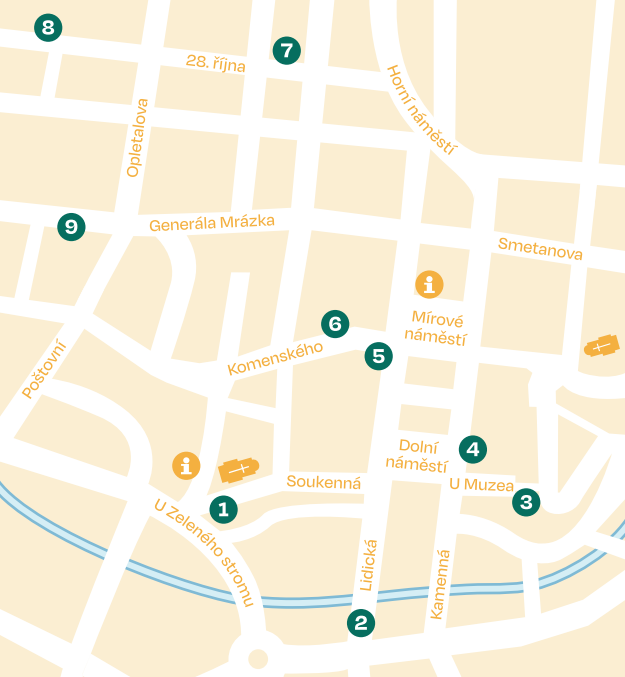

Turistické informační centrum
Dům Jany a Josefa V. Scheybalových
Kostelní 1/6, Jablonec nad Nisou
Tel.: 774 667 677

Turistické informace
budova jablonecké radnice
Mírové náměstí 19, Jablonec nad Nisou
Tel.: 770 122 125

www.visitjablonec.cz

Trasu najdeš pohodlně
i v aplikaci **SmartGuide**

Kultura—
Jablonec

Liberecký
kraj

JABLONEC
NAD
NISOU
160
let

Secesní hledačku pro vás připravila Kultura Jablonec, p. o. za finanční podpory Libereckého kraje v rámci projektu Jablonec a jeho fenomény.

Zajímavost:
V přízemí honosného nárožního domu se nacházela vyhlášená prodejna lahůdek a v prvním patře kavárna Café **Habsburg**. Po roce 1918 kavárna změnila název na Café **Metzler** podle jejího majitele. V 60. letech 20. století dům prošel necitlivou rekonstrukcí. Secesní fasáda byla odstraněna, stejně jako balkony a původní okenní a dveřní výplně. Štukovou výzdobu v podobě geometrických prvků nahradila cementová omítka se skleněnou mozaikou. Noblesní kavárnu vystřídal na dlouhou dobu mléčný bar **Jizera**. Od 90. let 20. století budova chátrala. V roce 2019 byla konečně provedena její zasloužená obnova pod dohledem památkářů.

Úkol: Porovnej budovu s protilehlým nárožním domem č. p. 485/2 (vznikl v roce 1875, v roce 1901 proběhla jeho přestavba stavitelem Carlem Dautem).

V čem se domy liší? Spoj pojmy s čísly popisnými:

historismus		č. p. 407/1
geometrická secese		
vikýř		
arkýř		
štít		č. p. 485/2
maskaron		

6) Komenského ulice
dům č. p. 446

Secesní dům si nechal postavit Gustav Geling jako přístavbu k hotelu Geling podle návrhu architekta Arweda Thamera.

Zajímavost:
Dům je nejužším domem ve městě a v 18. století tudy procházela křížová cesta na **vrch Kalvarienberg** (dnešní Horní náměstí).

7) Ulice 28. října
dům č. p. 424/10

Zástavba této ulice je výkladní skříní doby, kdy Jablonec bohatl díky svým exportérům. Domy v pestré škále slohů, od historizujících až po nastupující modernu, odrážejí tehdejší prosperitu města. Mnohé z nich navrhl Robert Hemmrich, který dokázal každému klientovi ušít dům na míru.

Zajímavost:
V interiéru budovy se nachází vitráž tzv. **Jablonecké paní** symbolizující alegorii města a jeho bohatství. Děti, které spočívají u jejích nohou, představují pět kontinentů, kam bylo vyváženo skleněné a bižuterní zboží. Maskarony na fasádě toto téma opakuji.

Úkol: Součástí štukové výzdoby je letopočet výstavby domu.
Kdy byl dům postaven?

Odpověď:

Úkol: Dokážeš odhadnout, **které kontinenty** zpodobňují jednotlivé tváře na fasádě? Vyjmenuj alespoň tři.

Odpověď:

8) Vily bratří Jägerových

č. p. 1969/22 (r. 1912) – Max Jäger

č. p. 1970/24 (r. 1909) – Josef Jäger

Dvě téměř identické vily bratří Josefa a Maxe Jägerových, majitelů jedné z nejvýznamnějších jabloneckých bižuterních továren Gebrüder Jäger, jsou ukázkou pozdní geometrické secese s prvky rané moderny. Architektem byl opět

Robert Hemmrich, který skrze asymetrii a nepravdivý půdorys nabídl z každé strany jiný pohled. Arkýře, rizality, štíty i válcové pavilony s kovovým zábradlím uprostřed střechy vytvářejí dynamiku a osobitý ráz obou domů.

Zajímavost:

Firma Gebrüder Jäger proslula špičkovou kvalitou broušených kamenů, které vyvážela do celého světa. Její výsadní postavení potvrdila i osobní návštěva císaře Františka Josefa I. 24. června 1906, pro podnik vysoká pocta a známka prestiže. V roce 1945 byla firma znárodněna a spojena s dalšími místními bižuterními podniky. O tři roky později dostala nový název **Preciosa**.

Úkol: Na jakých částech domu najdeš **prvky geometrické secese**?

Odpověď:

9) Městské divadlo

dům č. p. 424/10

Budova byla postavena v roce 1906 podle návrhu vídeňské firmy Fellner & Helmer ve stylu geometrické secese. Byla jedním z šesti divadel, které vídeňský ateliér v českých zemích vypořektoval. Během rekonstrukce v letech 1964–1968 došlo k vážnému narušení původní architektonické a výtvarné koncepce stavby. Necitlivé zásahy napravila až rekonstrukce v letech 1996–1998, která budově navrátila její původní secesní podobu.

Zajímavost:

K nejcennější součásti vybavení interiéru divadla patří soubor **sto čtrnácti kusů** původních secesních **lustrů a nástěnných svítidel**, zachovaných v šestnácti rozdílných typech.

Úkol: Na střeše divadla se nachází **symbol hudby, umění, poezie, harmonie a krásy**. Jaký?

Odpověď:

Odměnu za správné odpovědi si můžeš vyzvednout v našich informačních centrech

Visit
Jablonec

Délka trasy
2 km

Časová náročnost
do 2 hodin

**Šifra
jabloneckých
fasád**

Secesní Jablonec zážitkově
– hledačka pro studenty a hravé dospělé

Milý badateli,

vítej na procházce po stopách jablonecké secesní architektury. Obytné a exportní domy, honosné vily nebo divadlo dodnes odrážejí nevídaný rozkvět města na přelomu 19. a 20. století, které zbohatlo díky exportu skla a bižuterie.

Secese se vyvíjela na různých místech v mnoha podobách a etapách. Její počáteční, přírodně laděnou florální formu z přelomu století vystřídala v prvním desetiletí 20. století racionálnější geometrická podoba, která po roce 1910 postupně přecházela v nastupující modernu. Na tvář Jablonce měla zásadní vliv především vídeňská secese. Ta opustila bujnou květinovou výzdobu a zaměřila se na čisté plochy, symetrii, promyšlenou konstrukci a funkčnost.

Objev rozmanitost jabloneckých fasád ve všech výše jmenovaných podobách i jejich kombinacích. Odměnou ti bude nejen poznání, ale i suvenýr vycházející z místní tradice.

1) Soukenná ulice

dům č. p. 1588/15

název květiny pro secesi typickou. Objevuje se také v heraldice královských rodů, nejčastěji francouzských.

Odpověď:

Honosnou exportéřskou vilu na pomezí doznívající neorenesance a nastupující secese si nechal postavit na základě projektu architekta Arweda Thamera v roce 1901 Gustav Kahl.

Úkol: Na výplni jednoho z oken je ztvárněno jezírko s vodními rostlinami a ptactvem. **Najdi okno a urči**

2) Lidická ulice

část mezi Dolním náměstím a ul. 5. května

Dům č. p. 924/12

Původně klasicizující dům z roku 1884 si nechal v letech 1906–1907 přestavět v duchu secese Vzájemný spořitelní a záložní spolek (Gegenseitiger Spar und Vorschussverein), jehož existenci připomíná monogram písmen pod okny v prvním patře domu.

Zajímavost:

Na původní funkci domu může odkazovat tzv. **Hermova hůl** obtočená dvěma hady a křídly na svém konci. Podle starověké pověsti jde o atribut řeckého boha Herma, v římské mytologii zvaného Merkur. Jeho jméno je odvozeno od latinského merx (zboží) nebo mercari (obchodovat). Proto je spojován s obchodem, komunikací, prosperitou a cestováním. Na fasádě je ztvárněn v okřídlené přilbě v podobě mascaronu nad holf. Křídla, ať už na přilbici, klobouku, holfi nebo sandálech, symbolizují schopnost hbitého přemísťování, protože byl prostředníkem mezi bohy a lidmi a doručoval zprávy z Olympu rychlostí větru. **Pozor!** Nepleťte si Hermovu hůl s holfí Aeskulapovou, která je symbolem lékařů a farmaceutů.

Úkol: Nad oknem v nárožním arkýři je uveden římskými číslicemi secesním písmem letopočet výstavby domu. **Dokážeš ho přečíst a převést do arabských číslic?**

TIP: Pro lepší rozeznání lze spoustu hledaných motivů přiblížit mobilním telefonem.

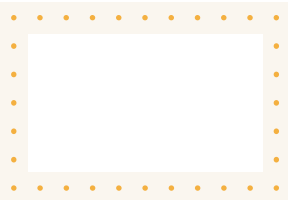
Odpověď:

Dům č. p. 924/12

Řadový činžovní dům, který postavil Hugo Schramm pro kožešníka Adolfa Rösslera v roce 1906, představuje přechod od historismu k secesi. Střídají se na něm jak znaky florální secese – rostlinné motivy a maskarony, tak přísnější geometrické prvky, což odráží obě fáze slohu.

Úkol: Monogram majitele domu je zaznamenán na jeho fasádě. **Najdi ho a překresli.**

Secesní domy zdobí také **maskarony** – plastické motivy fantaskních, zvířecích či lidských tváří, jejichž původ sahá až do antiky. V secesi působí jemněji a přirozeně splývají s okolními ornamenty. Dávají domu výraz, chrání jej před zlými silami a často nesou symbolický význam, například odkazují na profesi jeho majitele.

Úkol: Najdi na domech následující motivy a **uved' jejich čísla popisná:**

Tři ženské ctnosti

Jeden z výstavních domů si nechal postavit v duchu doznívající neorenesance a nastupující secese v roce 1900 významný exportér Josef Scheibler na základě projektu architekta Roberta Hemmricha. Prvnímu patru domu vévodí tři dámy. Podle výkladu lokálního patriota Marka Řeháčka v jeho knize Jablonecké korálky představují: plodnost (dáma s košíkem), spořivost (dáma s kasičkou) a píli (dáma s jehlicemi).

Odpověď: č. p.

Hermova hůl

Řadový dům ve stylu geometrické secese postavil roku 1908 architekt Robert Hemmrich pro obchodníka s kovovou bižuterií Friedricha Frieda. I zde naleznete Hermovu okřídlenou hůl obtočenou dvěma hady.

Odpověď: č. p.

Ženský maskaron

Dům pasíře Heinricha Wawersicha navrhl v roce 1903 architekt Arwed Thamerus. První patro zdobí maskaron ženy s korunou a rozpuštěnými vlasy splývajícími s okolním ornamentem ozdobeným vinnou révou. Tvář může symbolizovat krásu jako hodnotu, alegorii umění či dekorativní řemeslo.

Odpověď: č. p.

Zelený muž

Činžovní dům s prvky doznívajících historizujících slohů si nechal postavit od Emiliiana Herbiga v roce 1903 majitel klempířské firmy Josef Prade. Jeho záměr, provozovat v přízemí obchod s koupacími vanami a plechovým nádobím, zohlednil architekt na fasádě. Ozdobný pás (vlys) pod hlavní římsou zdobí vážky a žáby, bytosti spojené s vodou. Na ně dohlíží z kruhového okénka ve štítu maskaron zeleného muže představující tajemné spojení mezi lidmi a přírodou.

Odpověď: č. p.

3) Státní muzeum skla a bižuterie

U Muzea 398/4

Budova ve stylu florální secese byla postavena v roce 1904 architektem Emilianem Herbigem a sloužila jako exportní dům firmy Zimmer & Schmidt. Doposud patří k nejvýstavnějším městským secesním domům, který odráží jablonecký fenomén související s prodejem skla a bižuterie do celého světa.

Zajímavost:

V muzeu se nachází druhá největší sbírka skla v České republice a současně jedna z nejvýznamnějších v Evropě a největší veřejná sbírka skleněných vánočních ozdob na světě.

Úkol: Jedním z bohatých rostlinných motivů na fasádě je list bodláku zvaného paznehtník měkký (Acanthus mollis) pocházející ze Středomoří. Stylizovaný tvar listu se objevuje v umění již v době antiky, např. na hlavici tzv. korintského sloupu.

Na které části fasády se tento list nachází?

a) arkýř b) vstupní portál c) prostor nad okny

4) Kamenná ulice

domy č. p. 402/11 a 2174/7

Řadové domy, které v letech 1910 a 1911 postavil místní stavitel a architekt Josef Stracke, jsou typickou ukázkou měšťanské architektury ve stylu geometrické secese. Dlouhé svislé pásy, tzv. lizény, vedou pohled vzhůru a domy opticky zvyšují, okna členěná do menších tabulek pak dodávají jejich fasádám jemný a pravidelný rytmus.

Zajímavost:

V domě č. p. 402/11 provozoval Ernst Hollmann od roku 1911 první stálé městské kino zvané **Metropol**, později přeměněné na loutkové divadlo a následně kino **Výstaviště**.

Úkol: Kino zde funguje dodnes. **Jak se jmenuje?**

Odpověď:

5) Komenského ulice

dům č. p. 407/1

Třípatrový činžovní dům na rohu ulic Lidické, Komenského a Mírového náměstí byl postaven v roce 1908 podle návrhu architekta Roberta Hemmricha.